

[Peníze.cz](#) > [Účty a karty](#) > [Družstevní záložny](#) > [Petr Teplý: Kampeličky? Bomba pořád tiká](#)

Petr Teplý: Kampeličky? Bomba pořád tiká

Ondřej Tůma | rubrika: [Rozhovor](#) | 17. 7. 2013 | [15 komentářů](#) / [15 nových](#)

„Světlo na konci tunelu v případě družstevních záložen nevidím. Spíš tam čeká další tunel,“ říká v rozhovoru pro Peníze.cz ekonom Petr Teplý.

Už loni v prosinci jste upozorňoval na to, že se na trhu družstevních záložen schyluje k velkým problémům. Co vás k tehdy k takovým úvahám vedlo?

Stačilo si prostudovat finanční výkazy jednotlivých družstevních záložen za poslední roky. Už z toho bylo patrné, že se jedná o časovanou bombu, která jen čeká na spuštění. Na možné problémy kampeliček navíc delší dobu upozorňují [Česká národní banka](#), [Ministerstvo financí](#) i Mezinárodní měnový fond. Když finanční instituce získává peníze výhradně prostřednictvím vysoce úročených vkladů a [spořicíh účtů](#) a pak je půjčuje rizikovým klientům, je to pro ni vražedná kombinace.

Právě díky atraktivním úrokům na spořicíh účtech získávaly kampeličky v posledních letech tisíce nových klientů. Může si tento trh udržet důvěru klientů i přes aktuální problémy [Metropolitního spořitelního družstva](#) a spořitelního družstva [WPB Capital](#)?

Tyto problémy jsou vyústěním dlouhodobě defektního podnikatelského modelu družstevních záložen. Smutné je, že se čeští střadatelé nepoučili z krachů záložen koncem devadesátých let minulého století a že jim opět svěřují své peníze. Když se podíváme do historie, tak přijdeme na to, že dnešní záložny nejsou stejné záložny jako za první republiky. Například v roce 1929 měly tyto instituce průměrně kolem sto padesáti klientů, fungovaly lokálně a financovaly drobnější podnikatele, které vedení záložny osobně znalo. Po sametové revoluci se zde objevily snahy navázat na tradici kampeliček, avšak skončilo to fiaskem. Špatný institucionální rámec a nízké nároky na personální kapacity zapříčinily, že kampeličky mohly být zakládány často podvodníky a vedeny amatéry v oblasti řízení rizik. A to přetrvává u některých záložen dodnes. Proč se jejich představitelé neúčastní odborných konferencí a nepublikují články v oblasti řízení rizik? Proč se o způsobu řízení rizik kampeliček dovídáme až od České národní banky, a to v negativním světle? Důvěřujte pak takovým institucím.

Reklamy Google

[Letenky New York Levněji](#)

Chcete do New Yorku Levněji?

Ověřte si dnešní ceny!

www.letuska.cz/New_York_JFK

[Cukrovka?](#)

Klinické hodnocení hledá

dobrovolníky. Další informace zde.

www.clinlife.cz/Cukrovka

Opáčko

Konec května. Velký poplach. Metropolitní spořitelní družstvo má zablokované peníze, Česká národní banka začala řízení – doposud neskončené – také se záložnou WPB Capital. Ta ovšem stále peníze vyplácí, jen neuzavírá nové vklady, nepůjčuje, nepřijímá členy...

[Záložna nepřijímá vklady, druhá zavřela dveře docela. Co se děje v kampeličkách?](#)

[Očima expertů: Družstevní záložny. Planý poplach, nebo tikající bomba?](#)

Takže se toho podle vás na trhu družstevních záložen od konce devadesátých let příliš nezměnilo?

Co se týče rizikových úvěrů, tak rozhodně ne. České kampeličky byly tehdy vysoce rizikové, neboť si k nim chodili půjčovat klienti, kteří byli odmítnuti v bankách. Zjednodušeně lze říci, že český podnikatel si v té době šel nejdříve zažádat o úvěr do [ČSOB](#), [České spořitelny](#) a [Komerční banky](#), poté do IPB a když ani tam neuspěl, zkusil to v malé bance a nakonec v kampeličce. V ekonomické teorii by se to dalo nazvat nežádoucím výběrem. Když se ukázaly miliardové ztráty ve velkých [bankách](#), bylo jasné, že další instituce včetně kampeliček na tom budou ještě hůř. Se stejně špatným financováním se u kampeliček můžeme setkat i dnes.

Oproti konci devadesátých let jsou ale nyní vklady klientů v kampeličkách pojištěny až do částky sta tisíc eur. Minimálně v tomhle je tedy situace hodně odlišná.

To ale všechno jen zhoršuje! Vzniká tím institucionalizovaný morální hazard. Lidé nerozlišují mezi dobrou a špatnou [finanční institucí](#). Dochází tak k pokřivení celého trhu. Tento paskvil v podobě sta procent krytí vkladů do výše sta tisíc eur byl v Evropské unii přijat v roce 2008, aby se před hromadným výběrem vkladů zachránily takzvané zombie banky – tedy banky se zápornou ekonomickou hodnotou, závislé jen na státní pomoci. Otevřela se tím však Pandořina skříňka a klientům je teď skoro jedno, kde své peníze mají uložené.

Takže byste byl pro zavedení spoluúčasti, která by klienty motivovala, aby si finanční instituce vybírali odpovědněji?

Rozhodně by to bylo ku prospěchu věci. Dalo by se to řešit i speciální „ex-post“ daní, takže by se klientovi nevrátila celá vložená částka a část by zůstala ve Fondu pojištění vkladů. Tahle daň by mohla být i progresivní. Čím víc peněz by klient riskoval, o to víc by spoluúčastí přišel.

Ředitelka Fondu pojištění vkladů Renáta Kadlecová ale tvrdí, že běžný občan nemá v zásadě šanci posoudit skutečnou bezpečnost institucí, jakými jsou banky, družstevní záložny či stavební spořitelny.

Uznávám, že orientace na trhu finančních institucí může být pro spoustu lidí obtížná. Na druhou stranu by si ale měl klient zjistit co nejvíc informací o společnosti, které svěří své peníze. To samé platí i v případě, že si klient půjčuje. Stát ho přece nemůže věčně vodit za ručičku, jedná se primárně o osobní zodpovědnost klienta, aby dělal informovaná rozhodnutí. Stát však může přispět k vyšší finanční a právní gramotnosti obyvatelstva, se kterými je u nás dlouholetý problém.

Co by se muselo změnit, aby se situace na trhu družstevních záložen stabilizovala?

Pojištění vkladů: Na záložny máme!

Rozhovor s šéfkou Fondu pojištění vkladů

„Fond má dostatek finančních rezerv, aby uhradil krach v podstatě celého sektoru družstevních záložen. Pokud jde o počet bank, které by mohly zkrachovat a my bychom si na vyplácení vkladů nemuseli půjčovat, tak těch je zhruba osm až devět,“ říká v exkluzivním rozhovoru pro [Peníze.cz](#) ředitelka Fondu pojištění vkladů **Renata Kadlecová**.

[Renata Kadlecová: Fond pojištění vkladů stačí na krach jedné z devíti menších bank](#)

Pro mě na trhu družstevních záložen časovaná bomba pořád ještě tiká. Světlo na konci tunelu nevidím. Spíš tam čeká další tunel. Jak už jsem říkal, současné kampeličky nejenže opět čelí vysokému kreditnímu riziku na straně aktiv, zároveň jim nově významně roste likviditní riziko ze spořicíh účtů. Stále víc na ně budou doléhat také tržní rizika, protože vzrostou úrokové sazby a ceny dluhopisů v portfoliích kampeliček půjdou dolů. Jak ukazuje vyšetřování podvodů v Metropolitním spořitelním družstvu, problém je navíc i v lidech, kteří tyto instituce řídí. Domnívám se, že tato kombinace vrátí časem kampeličky zpět do propadlišť dějin. Dobrou zprávou alespoň je, že třináct kampeliček se svými aktivy ve výši čtyřicet miliard korun tvoří méně než jedno procento aktiv českého bankovního sektoru.

Vítám také návrh novely zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, který počítá s omezením bilanční sumy kampeliček na pět miliard korun, navýšením jejich kapitálu a zdvojnásobením jejich příspěvku do Fondu pojištění vkladů.

Nepřichází tyto změny příliš pozdě? Zmiňoval jste, že Ministerstvo financí a Česká národní banka o rizicích trhu družstevních záložen mluví delší dobu. Proč tedy nejednali dřív?

Myslím si, že Česká národní banka skutečně zaspala. Ukázkovým příkladem je [zkrachovalá záložna Unibon](#). Té vzala národní banka licenci až v roce 2012, i když vlastní řízení začalo už o dva roky dřív. Zůstává otázkou, jestli v tomto případě forma procesu náhodou neztvrdila nad zdravým rozumem. Proč se kauza IPB dala „vyřešit“ v roce 2000 přes víkend, zatímco u kampeliček se to táhne roky?

Dají se ale najít i pozitivní příklady kampeliček. Když se podíváme na [Fio banku](#), tak vidíme, že kampelička může poměrně dobře zvládnout přechod na bankovní trh. Proč by ji v tom nemohly následovat i některé další družstevní záložny?

Je pravda, že Fio banka tento přechod zvládla a ukázala možnou cestu dalším záložnám. Na druhou stranu si osobně myslím, že šlo spíš o výjimku a že ji bude těžko nějaká další kampelička následovat. Není to totiž vůbec jednoduchý proces a kampeličkám to neulehčí ani zmiňovaná novela zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.

Česká národní banka v jedné ze svých posledních zpráv upozorňuje na rizikový trh družstevních záložen, bankovní sektor naopak považuje za stabilní. Souhlasíte s tím? Nemůžeme se v dohledné době dočkat nějakého nepříjemného překvapení i mezi bankami?

Český bankovní sektor je jako celek stabilní, vykazuje dostatečný kapitál i likviditu.

Nicméně mám obavy o budoucnost některých internetových bank, které se financují ze spořicíh účtů a nově se pustily do rizikových [půjček](#) a konsolidace úvěrů. Některé navíc slouží jako nástroj pro získání levné likvidity v České republice, která se následně odvádí v rámci bankovní skupiny do zahraničí. Důsledkem je, že prostředky českých střadatelů jsou de facto investovány v zahraničí a mezinárodní kreditní riziko se tak nepřímou importuje do naší země. Dokonce mě napadá, jestli takovéto banky postupují obezřetně v souladu s §12 zákona o bankách, ale to je spíš otázka pro Českou národní

Včera jsme přinesli o družstevních záložnách text poněkud jiného ražení. Jan Novotný nás v něm nad čísly, která o hospodaření bank a kampeliček shromažďuje Česká národní banka, přesvědčoval – a přesvědčivě –, že s hospodařením družstevních záložen to není tak zlé, jak se říká. Nejde prý jen o takzvané špatné úvěry, ale také o to, kolik na nich záložny skutečně trátí:

Družstevní záložny – nezodpovědní hazardéři?

Jak to vidíte vy?

banku. Během ekonomické krize islandští rybáři taky nevěděli, že přes finanční deriváty investují do domů na Floridě. A jak to s nimi dopadlo.

Zmiňoval jste, že finanční trh pokrývají spořicí účty s neúměrně vysokými úrokovými sazbami. Jak se tomu bránit?

Každému musí být jasné, že vysoké úroky u spořicíh účtů v dnešní době nejsou udržitelné. Pro banky je to jenom trik, jak získat klienty a peníze, které by mohly použít na úvěry či na investice. Finanční instituce tímto způsobem vytvořily bankovní turisty, kteří si přelévají peníze mezi spořicími účty podle toho, kdo má zrovna nejvyšší úrok. Vzniká tím ale spirála, kdy si banka musí rozmyslet, jestli nechá vyšší úrok a bude trazit, nebo jí klient odejde ke konkurenci, takže přijde o peníze stejně při likvidaci své portfoliové pozice. Trh je pak nestabilní, což se markantně projeví při následném nárůstu úrokových sazeb. Stát by to mohl regulovat třeba tak, že by banky musely platit daň z celkového objemu peněz, které u nich leží na spořicíh účtech. Nebo by se to mohlo týkat i klientů, například zvýšením srážkové daně z výnosů na spořicíh účtech.

Pojďme ještě krátce k projektu Navigátor bezpečného úvěru, na kterém pracujete se svými kolegy z Univerzity Karlovy a poradenské společnosti EEIP. Jak zatím hodnotíte dva a půl roku jeho fungování?

Pozitivně, a to hned z několika důvodů. Naším cílem bylo vnést světlo do džungle spotřebitelských úvěrů a pomoci lidem rozlišovat bezpečné věřitele a takzvané úvěrové predátory, což se daří. Pozitivní je, že soudě podle našich posledních výzkumů si lidé začínají uvědomovat nebezpečí půjček od predátorů. Přitom velikost této šedé zóny odhaduji na sto miliard korun, tedy přibližně čtvrtinu z celkového českého spotřebitelského trhu. Kladně hodnotím i mediální osvětu projektu. V neposlední řadě hodnotím pozitivně i to, že se otevřeně začíná hovořit o tom, že se nabídky bank a takzvaných značkových nebankovních společností v oblasti spotřebitelských úvěrů sblížují.

Čím je trh spotřebitelských úvěrů v České republice specifický?

U nás jsou spotřebitelské úvěry hodně drahé. Když se podíváme do statistik Evropské centrální banky, zjistíme, že průměrná úroková sazba spotřebitelského úvěru na jeden rok je u bank v České republice vyšší než u bank v Řecku. Už jen z toho je jasné, že tady něco nehraje. Vysvětluji si to třemi faktory. Jedná se o oligopolizaci českého bankovního trhu velkými bankami – čtyři největší banky pokrývají osmdesát procent bankovního trhu –, nízkou flexibilitou českých klientů, a dále tu jsou obrovské PR kampaně a reklamy, které všem neustále vnucují život na dluh a konzumní styl života. S tím se pak hrozně těžko bojuje. Na zadlužování domácností sice není a

Petr Teplý

Přednáší o financích a bankovníctví na VŠE a Univerzitě Karlově, kde získal doktorát v oboru ekonomie. Studoval rovněž v Rakousku, USA a na Novém Zélandu. Autorsky se podílel na více než stu odborných studiích a desíti knihách. Pravidelně přednáší na zahraničních konferencích (Austrálie, Čína, Indie, Keňa, Singapur) a univerzitách (Harvard University, State University of New York, University of Auckland). Jako spoluautor dvojjazyčné monografie *Základní principy bankovníctví* obdržel v roce 2009 Cenu rektora UK za nejlepší knihu v oborech didakticko-pedagogických věd. Pracuje také jako projektový manažer v poradenské společnosti EEIP, ve které má mimo jiné na starosti projekt Navigátor bezpečného úvěru.

priori nic špatného, nicméně je důležité, aby se jednalo o „bezpečné zadlužování“. Proto je důležité zvyšování finanční gramotnosti obyvatelstva. Začít se ale musí u malých dětí ve školách a školkách, vzdělávat dlužníka v exekuci situaci nezachrání.

Od Kampelíka k současnosti

M. Dr. Fr. Cyrill Kampelík

Družstevní záložna (kampelička) je družstvo, jehož činností je primárně přijímání vkladů, poskytování úvěrů a další finanční a peněžní služby. Tyto služby poskytují členům družstva, kteří družstevní záložnu společně vlastní a řídí.

Spořitelni a úvěrová družstva začala na českém venkově vznikat v 50. letech 19. století. Jejich propagátorem byl lékař František Cyrill Kampelík (1805–1872). Po něm se také záložny nazývají kampeličky.

Nově u nás kampeličky začaly vznikat v polovině 90. let 20. století. Jejich počet prudce rostl až na 127 v roce 1999. Neslavný konec některých z nich vedl k výraznému zpřísnění dohledu nad družstevními záložnami, který je obdobný dohledu nad bankami.

Reklamy Google

[Půjčka na směnku ZDE](#)

V hotovosti mi přivezli peníze. Žádost mají zdarma, zkuste to taky!
pujckastistko.cz

[Česká spořitelna - Půjčka](#)

20.000 - 600.000 Kč na cokoliv. Peníze na účtu do 24 hodin!
www.cspuicky.cz

Všechny materiály © 2000 - 2014 Peníze.CZ a dodavatelé. Všechna práva vyhrazena.

ISSN 1213-2217. Doslovné ani částečné přebírání materiálů není povoleno bez uvedení zdroje a předchozího písemného svolení. Peníze.CZ vydává společnost Partners media, s.r.o. Člen SPIR - Sdružení pro internetovou reklamu. Člen SVIT - Sdružení vydavatelů internetových titulů při UVDT.